

A Obra Elixida. Artistas Galegos dos Últimos 30 Anos.

A Obra Elixida, Artistas Galegos dos Últimos 30 Anos é a mostra que inaugura a programación de exposicións temporais do Museo Interactivo da Historia de Lugo –MIHL–. A idea de traballar sobre a arte galega contemporánea estivo sempre, por todas as partes, enriba da mesa e agora estaba nas miñas mans artellar o proxecto que fixese visible a investigación sobre este tema. Foron varias as premisas que tiña claras: traballar sobre o propio, fronte ao gran nivel de internacionalización cultural que vivimos; facer unha lectura presente da arte galega en activo fuxindo de separacións xeracionais e idades; poñer en visibilidade a arte galega dos últimos 30 anos...

Nesta exposición, quereselles dar a voz aos artistas, que sexan eles os que elixan a obra que consideren. Esta pode ter calquera calidade: a obra que fala da súa traxectoria, da súa vida como creadores, a obra odiada, a temida, volver sobre algunha que consideren que debe ser modificada, instalada dun xeito diferente... Calquera proposta sobre a obra elixida é posible. Deste xeito, tanto o público en xeral coma o medio especializado terán unha lectura diferente da traxectoria creativa de cada un. Información e creación directa que sae da voz dos propios artistas.

As obras de arte nacen dos creadores e, unha vez nacen, teñen vida propia, aínda que nunca poidan romper coa súa orixe. Cando a obra inicia a súa vida, está exposta aos vaivéns desta. Son outros os que as ven e desexan por moi diferentes motivos. A creación pasa, entón, a ser a elixida doutros: espectadores, coleccionistas, galeristas, directores de museos, fundacións, críticos ou comisarios. É elixida por preferencia, gusto persoal, sensibilidade, interese ou momento. A obra é seleccionada de entre moitas outras por algunha circunstancia concreta e pasa a ter o seu lugar. O artista ten que observala a distancia. Que pasaría, entón, se volvese a vivir co seu creador?

Cada artista elixirá unha obra da súa autoría para ser presentada como tal. Ao facer un percorrido polas diferentes xeracións de creadores galegos dos últimos 30 anos, o resultado será un amplo abano na diferenza das propostas e dos tempos. Non deixa de ser unha exposición experimental, de investigación, que poñerá en conxunto obras das que aínda non sabemos nada: algunhas que poden coincidir no tempo, outras totalmente afastadas, moitas non esperadas. Cada artista elixirá a súa, tomará unha decisión que nos fará saber, contextualizándoa, achegando datos que considere de interese, falando de acontecementos

históricos paralelos, etc. Toda esta información facilitada polo creador acompañará a obra na súa exposición.

Nace así A Obra Elixida, unha mostra totalmente experimental, de investigación, na que se lle propón a cada artista que elixa unha obra da súa autoría –ao estar presentes creadores que teñen iniciado a súa traxectoria artística nos anos 80 podería aparecer calquera obra a partir deste momento, o que nos daría a posibilidade dunha revisión de 30 anos–, que a contextualice e diga o porqué desta elección. Para isto, elaboro un pequeno cuestionario que o autor pode cubrir, ou ben optar por presentar un texto propio ou doutro autor que considere de interese. O cuestionario era o seguinte:

-Por que elixes esta obra?

-Fala dela.

-Que calidade lle darías á obra elixida no concepto da exposición?

-Contextualiza a túa obra.

-Hai algún acontecemento histórico-social paralelo á realización da obra que queiras destacar?

-Hai algún material documental que queiras incluír?

A resposta dos artistas foi moi variada. Houbo quen se adaptou ao formato do cuestionario, quen escribiu un texto, quen incluíu un escrito doutro autor ou quen optou por varias opcións. O resultado está recollido na presente publicación. O seu deseño responde ao corpo teórico que foi tomando a información achegada ao longo do período de elaboración da exposición.

Investigar é unha palabra coa que me sinto moi cómoda e que aplico ao meu traballo. Quixen seguir con este xeito de traballar ao abordar este proxecto. Esta é a miña primeira incursión na organización dun proxecto expositivo. Para min, o experimento era importante e buscaba que me sorprendese: ía poñer en conxunto obras das que aínda non sabía nada, empezando polo seu formato e a súa envergadura, creacións que serían seleccionadas como elixidas e, por tanto, cunha forte carga artística. Todas elas tiñan que convivir nun espazo e nun discurso e o que me tranquilizaba era que todas terían unha plenitude que as faría conformar a súa propia burbulla. Ao teren liberdade para actuar, agardaba "calquera" proposta dos artistas. O que máis me estimulaba e me mantiña expectante era saber cales serían esas obras, poderían ser de calquera ano dende 1980 ata setembro de 2012 (data en que se pechou a recepción).

Así, paréceme marabilloso contar cunha obra de **Menchu Lamas** do ano 1990, *Recortables*. A artista tennos acostumbrados á realización de obras de gran formato, que ela mesma describe como a súa forma de traballar penetrando dentro do cadro. Nesta envergadura, o espectador tamén accede a esa dimensión de "pintura expandida". Porque Menchu Lamas é iso, pintora de expresivas formas e cores. A representación da man é unha icona habitual na súa expresión, *Recortables* son siluetas de mans que debuxan sombras. O texto que Menchu escribe, "Territorio de sombras", é a mellor aproximación á peza que nos presenta.

Jorge Barbi propón unha secuencia fotográfica de 1993, *Pasto de vacas*, realizada en La Liébana, Cantabria. Trátase dunha representación case teatral que ten como protagonistas a unhas vacas. Como se actúa con vacas? Á beleza da secuencia fotográfica, acompaña un texto escrito polo autor no cal relata con todo detalle a filosofía da obra e o complexo proceso de realización. A visualización conxunta de obra e texto é unha documentación única, valiosa, o espectador pode acceder á totalidade do que visualiza, non hai segredos.

Francisco Leiro elixe, entre a súa extensísima produción, a obra *Rollito de primavera*, de 1994, que el considera significativa da súa etapa de finais dos 80 e 90. Na publicación, aparece un texto escrito entre el e mais eu e, nesa conversa, descubrimos moitos aspectos de *Rollito de primavera*. Leiro opina que cada artista fai unhas 10 ou 15 obras que marcan a súa traxectoria, o resto é parte da evolución –*Rollito de Primavera* é unha desas 15–. Tamén di que é unhas das súas obras preferidas. Estamos, por tanto, ante unha peza moi importante na traxectoria do artista, unha peza que curiosamente pertence á súa colección. Como escultor que é, insiste en relatar as calidades escultóricas de *Rollito de primavera*: volume, movemento, equilibrio; unha análise da pureza da obra.

Pamen Pereira elixe unha obra vinculada coa súa propia experiencia vital, un traballo modelado paralelamente ao aleitado do seu fillo. Aleitar é como un ritual; darlle o peito, o alimento a un bebé, unha vez tras outra, tamén é o ritual do vínculo entre a nai e o fillo. As mans de Pamen foron modelando o alimento na forma dunhas eternas montañas, algo que é para sempre como o vínculo entre nai e fillo. Montañas de unto, de alimento, de vida. O unto é un alimento moi importante na tradición rural galega; outro ritual, a matanza do porco unha vez ao ano, a preparación do alimento para todo este tempo. O unto é a graxa do ventre do porco que é conservada para ser usada como sabor especial das comidas, especialmente no caldo. O sabor do unto na comida é xa inesquecible para aqueles que o comemos na infancia, hoxe é, para moitos, a nostalgia do sabor a unto. *Gabinete de traballo* é, por todo isto, unha obra densísima.

O despertar, de 2001, é o traballo de **Manuel Vilariño** que aparece nesta exposición. A min, o traballo de Vilariño sempre me inquieta, hai algo nel que fai que non me sinta cómoda ao seu lado, é unha cuestión de sensibilidade persoal. Non obstante, *O despertar* é unha obra que me relaxa, creo que podería estar diante dela horas imaxinando mil historias de vida poética. Sinto como un efecto contrario, a visualización do conxunto da caveira e a vela acesa son para min un despertar á vida, a posibilidade de visualizar o pasado, non así de volver atrás ao pasado. Non é recuperar, é gozar; non é melancolía, é realidade. A intensidade é multiplicada por tres, e así a duración temporal do sentido no dilatado espazo de tempo que vai da morte á vida, á morte...

Vicente Blanco preséntanos o seu vídeo *The Proll Thing*, 2006. A cidade de Berlín é un referente da súa traxectoria artística. A primeira viaxe que realiza a este destino é en 2004, polo que *The Proll Thing* é unha obra dos primeiros tempos. O dinamismo da cidade de Berlín envolve ao creador, a convivencia de ideoloxías e utilizacións entre presente e pasado recente, os constantes cambios de uso dos edificios adoptando o presente... O restaurante Kino Internacional é un deses exemplos: un predio suxeito á política da imaxe, que non fai posible gravar no seu interior. No entanto, ten que existir unha forma de conseguir esa gravación, e iso é o que fai Vicente: crea un documento cinematográfico que nos permite ver o interior do edificio. Como o fai? Mesturando o representado nun xogo de postais que a xeito de recordo se venden na entrada do cinema co vivido e a documentación procesada a través da imaxinación e a experiencia. O resultado é dunha gran beleza técnica; o espectador pode estar, mentres dura a presenza da imaxe, no interior roubado do restaurante Kino Internacional.

Carme Nogueira, *Nos camiños*, 2007. Segundo Carme, esta é unha obra que considera moi importante na súa traxectoria artística. *Nos camiños* é unha peza moi ampla, tanto no seu contido coma na súa realización. Está formada por unha enorme maqueta de 4 x 2 metros, 4 vídeos e unha caixa de luz; nesta exposición estará a caixa de luz e un vídeo. O traballo de Carme Nogueira ten unha importante carga social, as súas creacións implican o lugar e os seus contidos. Neste senso, *Nos camiños* é un proxecto que forma parte doutro máis amplo levado a cabo polo Centro Galego de Arte Contemporánea, un proxecto de investigación e experimentación artística arredor das diferentes relacións socioespaciais en Galicia titulado *A trama rurbana*. Carme desenvolve a súa actividade nun momento social concreto, a situación da ordenación municipal do barrio de Lavadores de Vigo. Ao longo de meses, Carme traballa sobre a cartografía do barrio implicando os seus habitantes, constrúe unha maqueta de grandes dimensións, de 4 x 2 metros, cun grupo de mulleres do barrio.

Salvador Cidrás elixe *Consumindo xuventude*, 2008. Unha obra que sorprende polo seu gran formato fronte á inmediatez da súa realización: 120 debuxos en A4 realizados con rotuladores Edding. Para afrontar a súa creación, precisamos desentrañar a súa harmonía, son 120 retratos de rapaces adolescentes de diferentes tribos urbanas. O encadramento do plano americano forzado coloca a estes rapaces nunha pose incómoda. Pese a ser retratos, non é relevante o nome do retratado, as identidades poden ser intercambiabes. Salvador sitúa esta obra nun momento concreto da súa expresión creativa, cando retoma o debuxo que ata ese momento fora utilizado por el como medio de esbozo de ideas. *Consumindo xuventude* é unha reflexión e representación do mundo adolescente masculino, un tema no que traballa o artista.

De 2008 é tamén a obra que elixe **Rubén Santiago**, *Is it work*. As propostas deste creador acostuman a ser sinxelas de presenza pero conceptualmente contundentes. O traballo que nos presenta é un exemplo. Situado na entrada do campo de concentración de Auschwitz, baixo o texto forxado en ferro *Arbeit machts frei* ("o traballo libera"), pasan os turistas que visitan este lugar do horror. Tan só con nomear este espazo, todos imaxinamos as escenas de terror e exterminio vividas polos que foron os seus habitantes. Todos os lugares teñen a súa historia, boa ou mala, que pode ser visitada; a este lugar de calafríos tamén acoden os turistas. No vídeo *Is it work*, os turistas entran por esta porta, ataviados como tales, pero o xogo de Rubén é facer que volvan sobre as súas pegadas para saír de costas novamente pola porta que entraron. Como se todas as almas exterminadas no pasado puideran volver facilmente sobre os seus pasos e recuperar as súas vidas.

Xoán Anleo está presente cunha vídeo-instalación formada por tres vídeos, realizados en 2009, baixo o título *Niteroi / Cuarto 109 / Densidade relativa, velocidade controlada*. Anleo é un incansable viaxeiro que traballa na viaxe. Os tres vídeos que presenta foron realizados nunha estancia en São Paulo e Rio de Janeiro. As tres proxeccións forman unha especie de bucle, comezan coa presentación do home como individuo e este é o protagonista. Xoán investiga sobre este individuo, quere saber da súa existencia e empeza por situalo como un punto aquí, a súa sexualidade, os seus roles, os seus límites. Pero o artista quere saber máis e mergúllase nos seus obxectos, nos seus desexos, no xesto inmediato. Xoán dinos: *desexar é querer, querer é buscar, buscar é escoller*; ao que eu engado, elixir. Despois do xesto inmediato, vén a casa cos obxectos propios e a opción do hotel cos obxectos elixidos por outros. Despois do barrio, *Niteroi*, vén a cidade, Rio de Janeiro, e a localización do individuo nesta, mestúrase coa masa, perde identidade que necesita volver a recuperar co regreso á casa, ao xesto inmediato, aos obxectos,

ao punto aquí como individuo. E así comeza de novo o bucle da existencia do individuo, que como nos di Xoán: *pode verse inmerso na súa soidade*.

O inicio de *Estamos a traballar niso*, de **Rita Rodríguez**, está tamén en 2009. Mentres Anleo traballa no Brasil, Rita está en Barcelona, no Centro Hangar. Rita fai unha primeira proposta para a exposición, unha peza sonora. Máis tarde, a peza está noutra exposición e Rita decide cambiala por un vídeo... Eu quedei cativada pola descoñecida peza sonora, xa que, aínda sen saber nada dela, era a que eu desexaba. Cando a escoitei por primeira vez, quedei gratamente sorprendida e souben con certeza que esa tería que ser a peza de Rita na mostra. Falamos sobre a súa localización na exposición, as dúas a visualizamos saíndo dun dos grandes cilindros do MIHL, recibindo ao público, e así será exposta. A peza está tamén composta dun texto que relata o proceso de creación, este escrito acompaña a obra e aparece recollido nesta publicación. Case non vou a dicir nada máis sobre esta creación e que sexades vós os que vaiades directamente ás palabras de Rita.

A obra de **Félix Fernández** tarda tamén dous anos en tomar forma definitiva, xa que 33 foi realizada en 2010-2011 e, cando a elixiu, era o seu último vídeo acabado. Trátase dun traballo elaborado en Nova York coa concesión da Bolsa Fenosa de artes plásticas para a realización dun proxecto no estranxeiro –unha bolsa que serviu para que tantos artistas galegos puidésemos facer os nosos proxectos no exterior–. 33 é a historia dun personaxe de ficción que nos presenta a súa ordenada e materialista vida a través de cifras que poden ser manexadas como datos estatísticos. Este traballo si está inmerso nun marco histórico-social concreto, as políticas neoliberais que hoxe dirixen o mundo. Félix fai referencia á simultaneidade da gravación do vídeo coa publicación de Wikileaks da información secreta dos servizos de intelixencia estadounidenses. Na narración de 33, as emocións están totalmente controladas, vivir é repetir un esquema. Mais Félix acompaña o seu vídeo doutro texto titulado “Todo cambia”, onde, en pequenos relatos, nos conta experiencias da súa estancia neoiorkina; nestes si entran os sentimentos e os conflitos persoais, as dúbidas sobre as decisións correctas.

Amaya González Reyes elixe a obra *Mitose*, de 2011. A artista escribe un clarísimo texto para a publicación no que explica o que foi para ela o proceso de comezar coa proposta da obra preferida para pasar despois á obra elixida. Ela nomea a obra preferida: *Sen título (Contemplacións)*, de 2006; para ela, a súa mellor creación. A súa decisión para a obra elixida é outra, *Mitose*. Non a considera a mellor, pero quere darlle un valor engadido porque a quere moito. Do xeito que presenta Amaya a *Mitose*, pode ser un exemplo da filosofía deste proxecto.

Elixer unha obra que quere, que fixo coas súas mans, unha forma que ben pode ser un corazón ou un cerebro, a emoción e a razón. Para min, a elección de Amaya, como a explica ela, é o mellor exemplo da idea da exposición: *Mitose* é elixida e preferida á vez.

Antonio Murado tivo totalmente claro cal sería a súa obra elixida, sería a última realizada. Neste caso, a miña proposta coincide coa do artista, non saber cal será a obra resultante. Murado traballa para esta exposición, o que non sei é se, cando foi pintado o cadro *Elsie*, lle inseriu a calidade de elixido. Ao longo do desenvolvemento do proxecto, cada obra era única e especial, as que xa existían eran máis fáciles de tratar, pero no caso de *Elsie* era un nacemento. Penso que a distancia física que me separaba da creación era o que máis me intranquilizaba. Cada día imaxinaba a Antonio no seu estudio pintando, pincelada tras pincelada; eu agardaba, ata que un día me dixó que daba a obra por rematada. Imaxino a *Elsie* fráxil, a materialización dun suspiro, dun excelso poema, esta fragilidade faime sentir medo de que non soporte a travesía do océano Atlántico. O proceso da viaxe de *Elsie* está sendo proporcional á súa condición especial. Murado escribe un texto inquietante que acompaña o cadro; fala do proceso de creación, da necesidade de estar sempre alerta ante calquera fallo, accidente, colapso, e desexa que estes sucedan para atrapalos. Ata que o alento de *Elsie* non chegue a Lugo, seguirei pensando no accidente que o pode cambiar todo.

Mar Vicente elixe a última obra realizada, incluso podemos dicir que traballa para o espazo desta exposición segundo as súas formulacións creativas. A creadora busca alterar o espazo arquitectónico coas súas propostas de instalación; utiliza os elementos da arquitectura, neste caso unha *Columna*, para colocalos nun lugar que o altere. Fiel á súa forma de traballar, creou para os espazos do MIHL. A mala colocación dunha columna nun espazo arquitectónico pode ser un gran erro habitacional. Mar introduce este elemento para romper coa harmonía buscada na arquitectura co fin de que o espectador tome maior conciencia ante o que se atopa. No espazo do MIHL en que vai colocada, *Columna* cumpre este propósito. Así, unha vez sitúa a súa columna, sabe que ten toda a atención do espectador. Mar fálanos de peza habitada, a calidade habitacional da arquitectura, a súa creación non está rematada ata que se produce a relación entre obra e espectador. Pero, como é esa columna? É branda, construída con tea pintada, que deixa ver o seu interior e, por tanto, o eventual, o non agresivo da súa presenza. É de cores verde, vermello e amarelo. É arquitectura penetrable.

A proposta de **Jesús Otero-Yglesias** é quizais a máis complexa do proxecto. De feito, para ser explicada, precisa da presentación dun novo proceso de creación. A asociación cultural Arte en

Tránsito, responsable das actividades educativas da exposición, ten entre os seus obxectivos a produción de obras de arte para a súa integración no ámbito público. É a asociación a que xestiona a obtención dos custos de produción e a futura localización da obra creada. Nesta exposición, a proposta que me fai Arte en Tránsito é ver a posibilidade de aplicar esta forma de traballo a unha das obras elixidas e, así, o único artista que propuxo unha actualización da súa foi Jesús Otero. Creou unha obra nova que actualizaba outra existente, *Desprazamentos e condensacións* (2007), que cambiou o seu título por *República*. O contacto entre a asociación e Jesús Otero tivo como resultado a obra que se presenta na exposición: *Caos, mercado, e voracidade* (2012). Este novo xeito de creación ten o seguinte proceso: Arte en Tránsito elixe un lugar para situar unha obra de arte no ámbito público e un artista que considere acertado para a súa proposta, neste caso Jesús Otero. A asociación asume o custo de produción da obra e uns honorarios para o artista (que neste caso Jesús Otero rexeita cobrar por considerarse parte do proceso de experimentación dunha nova forma de traballo). O diálogo entre a asociación e o artista é fundamental para a realización do proxecto.

Caos, mercado e voracidade está formada por un grande acuario cheo de pirañas que son alimentadas ao longo da exposición con carne de cordeiro. Toda a obra é unha gran metáfora do mundo actual, está chea de símbolos que o artista vai introducindo cuidadosamente e que nos explica con todo detalle no texto que escribe. Sobran as explicacións sobre a presentación, un mundo neoliberal que devora os seus cidadáns. A obra de arte seguirá o seu camiño ao ser depositada nun lugar non museístico para o seu gozo público. A obra mudará, as pirañas desaparecerán e virán amables peixes. Que pasará coas pirañas? Jesús Otero ten preparado para elas outro ritual de devoración.

O concepto e título orixinario deste proxecto naceu como A Obra Preferida e así quería eu que fose escollida a obra que participaría na exposición, como preferida. Despois de seleccionar os artistas, comecei a falar persoalmente con cada un deles, contándolles de primeira voz a proposta. Moitos entenderon a palabra preferida nun abano de posibilidades, pero algúns manifestaron o seu total descontento coa proposición de elixir a obra preferida: *eu non teño ningunha obra preferida; para min é imposible decantarme por unha obra preferida fronte ás outras; non podería; sinto non poder participar no teu proxecto xa que eu non teño unha obra*

preferida etc.

Foi así como as emocións comezaron a mobilizarme e facerme volver sobre a idea orixinaria. Con sinceridade, custábame moito entender esta discordancia, eu cría totalmente no proposto mentres que os outros receaban. Cumpría resolver o conflito. Foi nunha conversa cun dos creadores que participa na exposición cando saíu a palabra elixida, a manifestación de sentirse cómodo neste termo: *eu si podería elixir unha obra en relación coas outras, con esta variación si podería participar na exposición*. Tras comentar esta modificación cos outros creadores, todos parecían máis relaxados co cambio. Decidín facer a modificación do título por A Obra Elixida, comuniquéillelo aos participantes e todos recibiron de bo grado a variación. Con este consenso, comezou o bo discorrer do proxecto que se presenta.

Non obstante, calmados os outros, eu seguíaalles a dar voltas ás dúas palabras, máis aínda cando case dun xeito inmediato comezaron a chegar as propostas das obras elixidas. Cada achega traía unha calidade: *a obra que supuxo un cambio na miña traxectoria artística, unha obra moi especial dun momento concreto, a última obra creada, revisar unha peza anterior e modificala para a súa exhibición actual...*

Ao longo desta publicación, teredes a oportunidade de descubrir o especial de cada obra e o porqué ela. Como autora e coordinadora do proxecto, a miña grande ilusión estaba en ser capaz de traer a creación que cadaquén quixese sen ter que facer ningún cambio. Digamos que o azar foi xeneroso e case a totalidade das obras estaban en Galiza e pertencían ás coleccións dos artistas, dúas á colección do CGAC e unha á colección privada, o que facilitaría enormemente a súa localización e o transporte. As únicas excepcións eran: Menchu Lamas, que tiña a súa en Madrid; Antonio Murado, en Nova York (no seu caso a calidade de enviar a última obra creada), e Mar Vicente, en Viena (creación realizada especificamente para a mostra). Os vídeos viaxaban dun xeito máis fácil dende Vigo, Madrid e Barcelona. Dende o punto de vista persoal, é un gran logro poder mostrar a obra que cada artista considerou apropiada para esta exposición, tendo, claro está, por aliado o azar.

Elixir e non preferir. O que acontece entre estas dúas palabras, cando unha é sinónima da outra:

Preferir é gustar máis unha persoa ou cousa que outras; sentir inclinación cara a algo que en certo modo produce pracer. Elixir é preferir unha persoa ou cousa a outras para un fin e tamén ten o significado de nomear por elección para un cargo, un premio etc. Comezan, entón, os

matices. Preferir é gustar, elixir é preferir. Preferir é sentir inclinación por algo que nos produce pracer, polo que non obriga a elixir, mentres que elixir si obriga a tomar unha decisión. O título da exposición ben podería ser Elixir a Obra Preferida.

Sigamos.

Elixir e preferir comparten outros sinónimos: escoller, seleccionar, favorecer. Todos eles se refiren á elección entre unha ou máis cousas ou persoas que se consideran mellores ou adecuadas para un fin; outorgar favor, beneficio. Elixir distingue o electo, o que foi elixido para unha dignidade, electo para un emprego, para un cargo.

O preferido engade un afecto ao elixido: querer, desexar posuír algo, amar, ter amor a persoas ou cousas; ten ao amor como ese sentimento que atrae unha persoa cara a outra. Mimar, tratar con mino, con excesiva condescendencia. O desexado, a atracción por algo ata o punto de querer posuílo. O preferido introduce os sentimentos na elección e a calidade do compromiso emocional na decisión. Falamos de desexo, de amor. Estas calidades quedan fóra do elixido que nos sitúa na elección do adecuado.

Ante isto, as miñas dúbidas comezan a aclararse: os artistas preferían elixir e tomar a decisión dende o adecuado. O amor, o desexo, o mimo que dá o preferido, a decisión peneirada polos sentimentos, é a opción menos cómoda. Pode parecer estraño, a creación artística sempre se situou no mundo do imaxinario, da explosión interior dos afectos. Esta exposición contén, entón, as obras elixidas.

Referíndonos ao suxeito, os termos o preferido e o elixido parecen ampliar a distancia. O preferido é aquel que responde ao amor, ao desexo; o preferido acostuma a ser positivo. O preferido inclúe certa ocultación que é desvelada ao ser preguntado, o actor preferido, a cor preferida, ou certa dúbida ou malestar na resposta, o fillo preferido. O preferido parece non presentarse con razóns obxectivas.

A figura do elixido é moito máis ampla. O elixido responde a uns valores ou unhas características medibles. Elixir para un cargo, electo para un fin. Permitídemme que remate este texto cunha referencia a unha das miñas paixóns, a ficción científica futurista. Curiosamente, unha alusión á figura do elixido está no universo de *A guerra das galaxias*, onde o Elixir era unha antiga lenda Jedi que prevía que chegaría un ser con tal afinidade coa forza que lle restablecería o equilibrio a ese campo místico da enerxía, destruíría os Sith, os causantes do desequilibrio co uso do lado

escuro da forza. Anakin Skywalquer era o Elixido.

O elixido é agardado, é visualizado no pasado, vén do futuro para resolver o presente. O elixido é o máximo, a solución, o supremo; cando se fai presente, xa non queda nada que dicir, tan só queda esperar.